

Inbreng 50PLUS, Kamerlid Gerrit Jan van Otterloo, bij Algemene Financiële Beschouwingen

Zeer recent heeft de ABN-AMRO bekendgemaakt dat zij de ruimte om 'rood te staan' automatisch inperkt vanaf een bepaalde leeftijd. De kredietlimiet wordt dan vanaf 65 of 70 jaar geleidelijk afgebouwd naar maximaal 1000 euro. Dit gebeurt in principe ongeacht de persoonlijke situatie. De bank noemt dat natuurlijk geen leeftijdsdiscriminatie. Maar het is wel tekenend voor de teloorgang van ons pensioenstelsel dat banken pensioeninkomen inmiddels al gaan beschouwen als 'tweederangs inkomen'.

Minister Hoekstra heeft een eind gemaakt aan belachelijke woekerrentes die mensen bij kopen op afbetaling te vaak moesten betalen. Hulde daarvoor. Maar omgekeerd doet dit kabinet niets voor de huidige generatie gepensioneerden die te lijden heeft onder de opzettelijk te laag gehanteerde rekenrente. Dat is eigenlijk eenzelfde soort woekerrente, want hier krijgen gepensioneerden veel te weinig op hun deel van het pensioenvermogen waarvoor men tijdens het werkzame deel van het leven voor gespaard heeft. In plaats van dat het rendement op het vermogen bepalend is wordt de zogenaamde risicovrije rente gehanteerd. Risicovrij? Welnee, want nu zijn de gepensioneerden de klos, omdat risicovrij betekent dat juist zij het risico hebben dat zij niets terugzien van de gemaakte winsten en nu zelfs moeten vrezen voor verlaging van hun pensioenen.

ABP en Zorg en Welzijn met 1,2 miljoen gepensioneerden zullen als er niets gebeurt zelfs een verlaging van de uitkering zien. Corona/Covid-19 treft hen al veel meer en dan worden zij financieel ook nog eens getroffen. 50PLUS heeft het steeds heel belangrijk gevonden dat mensen aan het werk konden blijven en daarom hebben wij het openzetten van de financiële sluizen met ongekende bedragen staatssteun voor de steunpakketten ook voluit gesteund. Maar de gepensioneerden zien straks hun inkomen dalen en tegelijkertijd zien zij de eenzaamheid toenemen omdat men een besmetting met het virus vreest.

De economie lijdt daarbovenop nog eens extra door de wegvallende koopkracht. Wij moeten de economie weer uit het dal halen, maar verdiepen juist de crisis omdat ouderen minder uit te geven hebben. En sterker nog: omdat het pensioenakkoord voor deze generatie ouderen niets te bieden heeft omdat elke kans op indexering naar de verre toekomst wordt geschoven. Immers, in de voorstellen van het pensioenakkoord kan het tien jaar duren voordat een goed jaar echt wordt verwerkt. Dat betekent dat ouderen nog minder zullen gaan uitgeven omdat zo'n somber vooruitzicht eerder zal leiden tot sparen in plaats van uitgeven. Voorzitter, graag een reactie van de minister op deze financieel-economische vraagstukken die voor drie tot 3,5 miljoen Nederlanders van groot belang zijn.

In het Belastingplan komt deze beschouwing van 50PLUS totaal niet tot uitdrukking. Ouderen staan volgend jaar wéér onderaan het prioriteitenlijstje. Het iets lagere belastingtarief in de eerste schijf moeten de ouderen weer inleveren aan een hogere zorgbijdrage. De algemene heffingskorting krijgen gepensioneerden slechts voor de helft, dus dat is weer lekker goedkoop voor de minister. En zoals elk jaar onder Mark Rutte en Wobke Hoekstra stijgt de arbeidskorting voor werkenden veel harder dan de ouderenkorting voor ouderen. Dat is discriminatie, voorzitter. Belastingdiscriminatie. Als dat niet wordt gerepareerd, dan moet ik u dat kenmerk opspelden.

Maar niet alleen ouderen worden fiscaal gediscrimineerd in dit Belastingplan. Bij de overdrachtsbelasting ben ik mij rot geschrokken over de voorgestelde maatregelen. De overdrachtsbelasting wordt tijdelijk verlaagd voor personen tot 35 jaar. Dus ook voor Diederik, van 33 jaar oud. Diederik heeft al 8 jaar een eigen huis, dankzij de 100.000 euro die hij belastingvrij van zijn ouders heeft ontvangen. Daar tegenover staat Destiny. Een modale hbo-verpleegkundige van 44 die heeft gewacht met het kopen van een huis omdat zij eerst haar topzware studieschuld wilde aflossen. Destiny is in de plannen van het kabinet zogenaamd geen starter omdat ze ouder is dan 35.

Zij moet gewoon afrekenen. Ze heeft geen rijke ouders én ze wordt genegeerd door de overheid. De minister geeft het voordeel namelijk voor de tweede keer aan dezelfde Diederik. Ik hoor heel graag hoe de minister dit uitlegt aan Destiny, want ik krijg het absoluut niet uitgelegd.

Economische ontwikkelingen en de overheidsfinanciën

Voorzitter, het zijn ongekende tijden. In de hele wereld is er zoveel geld in de economie gepompt dat de Nederlandse staat tegen een negatieve rente geld voor 20 jaar kan lenen. Dat wil dus zeggen: Nederland krijgt geld toe! Dat is ook de reden dat wij er niet zoveel van begrijpen dat men nu weer gelijk het heilige getal van 60% staatschuld tevoorschijn haalt.

Voorzitter, wij kennen nog altijd het spreekwoord 'de kost gaat voor de baat uit'. Tegelijkertijd wil je geen geld verspillen en gewoon zuinig zijn en de volgende generaties niet op kosten jagen. Maar nu investeren betekent dat iedereen ervan profiteert tegen lagere kosten. Wij zitten nu met een geweldige economische crisis en dan ga je niet proberen zo snel mogelijk alle overheidssteun aan bedrijven af te wentelen op de rest van samenleving en terug te gaan naar 60% overheidstekort. Dan investeer je in de toekomst van Nederland. Als mensen hun vaardigheden en hun werkritme kwijtraken, dan zal de steun van de overheid straks veel meer geld kosten. Inflatie laat ik dan nog buiten de beschouwing.

Maar voorzitter, er is ook een andere kant aan deze discussie. Bij de discussie met de premier over het EU-herstelfonds heb ik hem gevraagd om eens een gedachtenexperiment uit te voeren. Hij vond het interessant, maar verwees mij naar de minister van Financiën. Het gaat om de volgende scheefgroei in Europees perspectief. Nederland heeft een zeer lage staatsschuld en hoog niveau van private schulden. Italië heeft bijvoorbeeld een hoge staatsschuld en lage private schulden. Zou je daarom niet eens moeten onderzoeken of wij de private schulden van burgers niet kunnen verlagen door of met verhoging van de staatsschuld? Geef de burgers de mogelijkheid de eigen private schulden te verlagen. Als wij er nu eens naar zouden streven om qua private schulden en overheidsschuld meer het Europees gemiddelde van beide te benaderen in plaats van vooral te focussen op laag overheidsschuld en de mensen hoge schulden mee te geven.

We hebben het zuur namelijk in volle Romeinse glorie over ons heen gekregen. De biljoenen zijn op tafel gekomen. Maar van onze 'mitsen en maren' komt steeds helemaal niets terecht. Voorzitter, het is logisch dat een kabinet bij Europese afspraken nadruk legt op wat 'we' hebben binnengehaald. Maar laten we er niet omheen draaien: de Duits-Nederlandse financiële cultuur verliest het in Europa van de Frans-Italiaanse-Spaanse financiële cultuur. We drijven weg van de Deutsche Gründlichkeit en schuiven op naar de Franse Laisser-Faire mentaliteit. We laten de oer-Hollandse degelijkheid varen en doen mee aan de frivole Fiësta Financiering van Spanje of aan het pompeus macho-begroten van Italië. Voorzitter, als de Italiaanse schuld 100% van het BBP hoger is dan de Nederlandse, dan hebben de Italianen gewoon 100% van het BBP ofwel 2.000 miljard cadeau gekregen van hun regering. Een aardig cadeautje, vindt u niet? Dat zouden wij ook wel willen.

Voorzitter, wij denken steeds 'we geven ze een vinger', maar Macron loopt intussen in eigen land rond met een hele afgehakte Nederlandse arm. Zo voelt dat ook. Nederland heeft geen geld voor hogere pensioenen en geeft geen loonsverhoging aan zorgmedewerkers. Maar we moeten wel geld afstaan aan landen die de pensioenen gewoon verhogen en hun zorgmedewerkers er 5% bij geven. En vlak nadat we dat gedaan hebben, krijg je te horen dat we vrekken zijn die de vrede en welvaart van heel Europa op het spel zetten door zo krenterig te zijn. Volgende keer willen ze het dubbele.

Het is van belang dat elk land in Europa vooral in staat is om zijn eigen problemen zoveel mogelijk zelf op te lossen. Daar zijn we het over eens. Maar waar 50PLUS van mening verschilt met het

kabinet is dat elk land daarbij de eigen keuzes moet kunnen maken. Want dat laatste dreigt deze regering te vaak uit het oog te verliezen als het om andere landen gaat. Die moeten vooral de pensioenleeftijd verhogen. Maar zij kunnen juist tegen Nederland zeggen dat bijvoorbeeld ons systeem van hypotheekrenteaftrek de private schulden aanjaagt. Daarom de regelmatige pleidooien uit die hoek om daar nog meer aan te doen dan tot nu toe het geval is. Voorzitter, dat zouden wij toch ook niet pikken of wel? Gelukkig heeft Brussel dat deze keer uit clementie vanwege corona achterwege gelaten.

Het Nationale Groeifonds

Het nationale Groeifonds. Meer dan een jaar geleden pleitte ik namens 50PLUS al voor creatief omgaan met de nul tot negatieve rentes die de Nederlandse staat krijgt bij het ophalen van grote bedragen. Die zomer waren er de eerst geruchten over een Wopke Wiebes fonds. Maar de uitwerking een jaar later stelt ons, zoals ik net al aangaf, niet gerust. Wij zien nu een fonds dat op afstand van de politiek wordt gezet. Typisch een oplossing van de twee oud-consultants. Voluit invloed voor lobbyorganisaties gegarandeerd via hun contacten met de ambtenarij en de bestuurders van het fonds. Maar dat is niet de juiste weg, vindt 50PLUS. 50PLUS heeft meer vertrouwen in het maatschappelijk debat dan in de consultantsbenadering met zijn wisselende modieuze benaderingen. Op het gebied van harde investeringen om Nederland beter te maken kunnen wij moeiteloos een interessant lijstje fabriceren. Onze raadsleden, waterschapsbestuurders en provinciale Statenleden staan te trappelen om mee te praten. Dat is logisch. We kunnen denken aan zaken zoals:

- Schiphol naar een eiland in de Noordzee?
- Een nieuwe kustlijn, met kilometers extra land?
- Meer natuur én meer ruimte om te wonen en werken?
- Een trein die eindelijk doorrijdt van Heerlen naar Aken?
- Zonder tolheffing van Vlissingen naar Terneuzen?
- Binnen een uur van Amsterdam naar Groningen?
- Een centrale voor synthetische kerosine in de Eemshaven?
- Een eerste Thoriumreactor op Texel?
- Een échte Noord-Zuidlijn van Utrecht naar Breda?
- Aan de slag met een hyperloop-rondje-Randstad?
- En potverdomme, nu eindelijk eens genoeg geld om de huizen in Groningen de beste opknopbeurt te geven sinds de wederopbouw.

Het Nationale Groeifonds gericht op het versterken van het verdienvermogen van Nederland kunnen wij dan ook steunen. Dan geven we weliswaar veel geld uit, maar daar staan dan straks ook bezittingen tegenover, zoals woningen, spoorwegen, nieuwe technologie en een beter opgeleide bevolking. Maar voorzitter, zoals het 'groeifonds' door het kabinet wordt verkocht vinden we er niks aan. Er zit geen fantasie in. Er ligt geen toekomstdroom aan ten grondslag. We hebben nooit gedebatteerd over de toekomstvisie waar we met zijn allen graag 20, 50 of misschien zelfs wel 100 miljard voor over hebben. Een politieke visie behoort niet te worden dichtgetimmerd vóór de verkiezingen. Het moet juist tot inzet gemaakt worden ván de verkiezingen. Het is mijns inziens veelzeggend dat de motie om dit te regelen het niet heeft gehaald.

Daarnaast voorzitter, kan het niet zo zijn dat er alleen in harde infrastructures wordt geïnvesteerd. Toen wij hier over het groeifonds discussieerden, heeft 50PLUS al gewezen op het manco dat mensen nauwelijks voorkwamen in de plannen. Dat moet en kan anders en daar is meer debat voor nodig. Boosmakend is in dit verband ook de discontovoet van 3% die het kabinet hanteert voor klimaatinvesteringen. 3% voor klimaatinvesteringen en nul % voor pensioenbeleggingen. Bent u op

uw hoofd gevallen? We zouden het kabinet er om kunnen uitlachen als het niet zo'n ernstige zaak was.

Eens te meer een reden om al deze beslissingen tot politieke beslissingen te maken die transparant en controleerbaar zijn. In dit opzicht bevinden wij ons in het koor waarin onder meer de stemmen van de Rekenkamer en Onno Ruding te horen zijn. Verdeling welvaart en de kosten. Europa brengt Nederland veel welvaart, blijkt uit de cijfers, maar veel mensen merken alleen dat zij de vorige keer de rekening moesten betalen met allerlei bezuinigingen en nu dreigt weer hetzelfde.

Profijtheffing

En dat voorzitter, dat lijkt nu ook te gaan gelden voor de huidige coronamaatregelen. Er zijn bedrijven en mensen die heel veel last hebben van de lockdown en de andere maatregelen. Maar er zijn ook bedrijven die er juist veel voordeel van hebben. Bijvoorbeeld omdat ze plexiglas maken, omdat ze beschermende kleding importeren of medicijnen maken.

Voorzitter, ik zou van de minister expliciet willen weten hoe juist de winnaars kunnen bijdragen aan het financieren van al die maatregelen die al zoveel gekost hebben en waarvan de rekening straks weer bij gewone mensen dreigt te worden gelegd. De vraag aan de minister van Financien is daarom: 'Op welke manier dragen degene die juist extra geprofiteerd hebben van de coronacrisis nu bij in de kosten die de staat maakt om de verliezers te steunen?' En ten tweede: 'Kunnen wij zo'n slag maken? Is de huidige crisis daar ernstig genoeg voor? Zou een 'profijtheffing' kunnen bijdragen aan een rechtvaardige uitweg uit de crisis?'

Benarde positie gemeenten

Grote opgaven en uitbreiding takenpakket. Los van alle kritiek die je kunt hebben op de wijze waarop bijvoorbeeld in het sociale domein de taken worden uitgevoerd moet je constateren dat het zo niet kan. Weliswaar is de opschalingskorting even opgeschort, maar de toekomst wordt daar niet beter van. Wat is nu de echte inzet van de regering in de discussie met de medeoverheden? Er moeten structurele maatregelen genomen worden om het openbaar bestuur op de andere niveaus hun werk te laten doen.

Box 3

Het blijft wel heel erg aanmodderen met Box 3. Eerst dachten we een jaar geleden nog getraakteerd te worden op een zeer ingewikkelde manier van rendementsberekeningen in het voorstel van de vorige staatssecretaris en nu komt er een voorstel dat alleen het eerste bedrag vooral verhoogt. Aan het principiële vraagstuk of onteigening wel of niet blijft bestaan wordt niet toegekomen. Kortom, ook nu nog geen structurele oplossing voor de vermogensbelasting bij een ultra lage rente.

En dan is er nog de kwestie van hoeveel spaargeld die kleine ondernemers hebben gespaard voor hun pensioen. Anders dan bij de pensioenpremies of koopsompolissen is daar nooit sprake geweest van minder belasting betalen. Als je dan nu een bedrag gespaard hebt dat hoger is dan de vrije voet moet je vermogensbelasting betalen terwijl de bank soms een vergoeding vraagt om het bedrag boven hun grens uitkomt. Ook deze groep gaat er dus eerder op achteruit dan vooruit. De vraag is wat er voor hen gedaan kan worden.

Als je beide zaken combineert kan je je overigens voorstellen dat de vrije voet bij amendement fors verhoogd zal worden om de kleine spaarders en de kleine vermogens te ontzien. In ieder geval willen wij weten hoeveel minder aanslagen er zullen worden opgelegd bij een stapsgewijze verhoging van € 25.000. Daar is ongetwijfeld een overzicht van beschikbaar. Daar willen wij dan bij de behandeling van het Belastingplan nader over spreken.

Vorig jaar spraken wij over de wooncrisis en maakte het kabinet via een verlaging van de verhuurderheffing geld vrij bij de corporaties om meer te kunnen bouwen. Wij hadden verwacht dat er dit jaar wegens het succes van vorig jaar extra geld op die manier zou worden vrijgemaakt. Maar nee. Alleen voor de mensen met lage inkomens die getroffen zijn door huurverhoging is er nu lucht bij de corporaties om daar iets aan te doen. Verder niets. Ook nog steeds geen daadwerkelijke plannen om het gat dat de overhaast sluiting van de verzorgingshuizen heeft achtergelaten te vullen. Het sluiten van de verzorgingshuizen zet de doorstroming op slot.

We hebben inmiddels een dikke stapel nota's, maar nauwelijks daadwerkelijke initiatieven. Voor meer initiatieven moet geld worden vrijgemaakt, bijvoorbeeld door een forse verlaging van de verhuurderheffing voor die corporaties die dat geld effectief kunnen inzetten.

Slotblok Pensioenen

Voorzitter, mijn laatste blokje. Stelt u zich eens voor dat je vandaag zou beginnen met sparen bij een pensioenfonds wat net is gestart en waar nog geen reserves zijn opgebouwd. Bij dat fonds wil geen jongere zich aansluiten. De deal die je krijgt in ons goed gekapitaliseerd stelsel is gewoon veel beter.

Stelt u zich eens voor dat we vandaag pas zouden beginnen met het pensioenstelsel, voorzitter. Dan moet u toch toegeven dat er geen ruimte zou zijn geweest voor de gigantische premiekorting die jongere werkenden nu krijgen. Dan zouden de premies nog véél hoger moeten zijn en er zou ook geen buffer zijn om schokken op te vangen.

Jongeren hoeven dus niet meer op nul te beginnen. Zij kunnen instappen in een pensioenstelsel waar al voor honderden miljarden aan reserves zijn opgebouwd. Een waardevol cadeau wat wij met liefde nalaten aan volgende generaties. Maar er zijn grenzen. Die grens is al jaren geleden overschreden en daarom pleiten wij voor herstelbetaling. Want Nederland heeft het best gekapitaliseerd stelsel ter wereld.

Mijn fractievoorzitter zei het al bij de Algemene Beschouwingen: Als er ooit sprake is geweest van een casinopensioen, dan is het de komende drie maanden. De dekkingsgraad op 31 december van dit jaar doet ertoe. Onder de 90% wil dit kabinet onherroepelijk korten. En anders voorzitter, komt de man met de kortingshamer na de verkiezingen (in 2022) langs.

Dat is wat we gisteren konden lezen in de brief van minister Koolmees. Met dat vooruitzicht gaan veel gepensioneerden nu al rekening houden en dat gaat natuurlijk verder ten koste van de economie. Een zeer pijnlijke dreun die het land niet verder helpt. Gelukkig komen er verkiezingen aan!